

- Vi har sett at når kontrollutvalget har mottatt et varsel mot kommunens ledelse, og deretter tatt tak i saken, har det skapt uoverensstemmelser med kommunestyret, skriver KS-advokatene. Bildet er fra et møte i kontrollutvalget i Ullensaker.

Illustrasjonsfoto: Magnus Knutsen Bjørke

› **DEBATT** 16.11.2021 08:33

Meninger i debattinnlegg står for skribentens regning.

Kontrollutvalget er lite egnet som varslingsmottak

Det er vanskelig å se noe reelt behov for involvering fra kontrollutvalgets side i varslings saker når det finnes flere andre varslingskanaler.

FRODE LAUAREID
advokat i KS

GEIR S. WINTERS
advokat i KS

I et debattinnlegg i Kommunal Rapport nr. 26 tar generalsekretær Anne-Karin Femanger Pettersen i Forum for Kontroll og Tilsyn opp [hvorvidt det er trygt å varsle til kontrollutvalget](#).

Pettersens organisasjon mener at et varsel til kontrollutvalget bør anses som varsel til et eksternt organ, slik at varslerens navn forblir anonymt.

Hun viser til at de norske resultatene i Transparency Internationals Global Corruption Barometer 2021 viser at «kommunale myndigheter er den aktøren som har minst tillit».

Kontrollutvalget kan ikke anses som et eksternt organ – verken i varslings saker eller andre saker.

For ordens skyld kan det være greit å presisere at mens 84 prosent svarer at de har ganske stor eller svært stor tillit til nasjonale myndigheter, er det tilsvarende tallet for kommunale myndigheter marginalt lavere, 82 prosent. «Minst tillit» i denne sammenhengen er altså langt fra det samme som «liten tillit».

I enkelte varslingssaker kan det utvilsomt forekomme svikt både på politisk og administrativt nivå. I slike tilfeller er det vesentlig med en stødig og kompetent oppfølging av varselet for å sikre en god prosess.

Etter vårt syn finnes det allerede varslingsmottak som er bedre egnet enn kontrollutvalget. Det er flere grunner til at kontrollutvalget ikke kan anses som et eksternt organ i forhold til kommunen, både juridiske, praktiske og prinsipielle.

Kommunelovens §23-1 slår fast at kontrollutvalget velges av kommunestyret selv og skal føre løpende kontroll på *kommunestyrets vegne*. Kommunestyret setter økonomiske og andre rammer for kontrollutvalget. Kontrollutvalget er altså etter loven en del av kommunen. Det kan derfor ikke anses som et eksternt organ – verken i varslingssaker eller andre saker. Særlig åpenbart blir dette når varselet omfatter kommunedirektør eller ordfører.

Tallene fra Transparency Internationals undersøkelse viser at 44 prosent av respondentene frykter gjengjeldelse ved varsling. Vi er enig i at dette er et altfor høyt tall. Det skal være trygt å varsle i linjen, men det er all grunn til å ta på alvor og ha forståelse for at noen opplever det som utrygt. Derfor finnes det heldigvis alternative kanaler, som vernetjenesten, bedriftshelsetjenesten eller arbeidsmiljøutvalget.

Flere kommuner har etablert varslingsmottak hos et advokatfirma eller revisjonsfirma. Behovet for anonym varsling ivaretas fullt ut ved at varslet sendes til Arbeidstilsynet eller andre statlige kontrollorganer.

I kommunal sektor er de fleste ansatte medlem av en fagforening, som også ivaretar sine medlemmer.

Rettslig sett er det intet i veien for at et varsel sendes til kontrollutvalget. Det følger av kontrollutvalgets lovbestemte rolle som kontrollør at utvalget ikke skal saksbehandle et varsel i første hånd. Hvis anonymitet er viktig for varsleren, bør kontrollutvalget gjøre varsleren oppmerksom på muligheten til å varsle eksternt.

Vi har sett at når kontrollutvalget har mottatt et varsel mot kommunens ledelse, og deretter tatt tak i saken, har det skapt uoverensstemmelser med kommunestyret. Det er i seg selv uheldig ved at det kan bidra til at det skapes mye støy, og at det blir vanskeligere å løse saken. Det er vanskelig å se noe reelt behov for involvering fra kontrollutvalgets side i varslingssaker når det som nevnt er flere andre varslingsskanaler.

Vi har bistått kommuner i en rekke varslingssaker. De gjelder sjelden straffbare forhold. De fleste varslingssakene gjelder utøvelse av lederskap.

Det første man må undersøke, er om det er den ansatte som ikke tåler ledelse eller om den ansatte har blitt utsatt for ledelse som ikke skal tåles, og løsningen må baseres på funnet.

Dette gjelder også når det varsles på kommunedirektøren. I slike tilfeller er det viktig at det er politisk ledelse ved ordfører som er sentral i oppfølgingen, ikke kontrollutvalget. Dette fordi det er politisk ledelse, etter delegering fra kommunestyret, som kan forvalte arbeidsgiveransvaret overfor kommunedirektøren. Kontrollutvalget har ingen arbeidsgivermyndighet.

Kontrollutvalget skal kontrollere, men det er grunn til å minne om at arbeidsmiljøloven har sitt eget kontrollorgan, arbeidsmiljøutvalget. Dette er sammensatt av representanter fra både arbeidsgiver og arbeidstakerne.

Arbeidsmiljøutvalget skal etter arbeidsmiljøloven § 7-2 blant annet «virke for gjennomføring av et fullt forsvarlig arbeidsmiljø i virksomheten». Kontrollutvalget bør være tilbakeholden med å tre inn på området til arbeidsmiljøutvalget.

Kommunal Rapport

Ansvarlig redaktør og administrerende direktør:
Britt Sofie Hestvik.

Politisk redaktør: **Agnar Kaarbø**
Utviklingsredaktør: **Espen Andersen**
Debattredaktør: **Ragnhild Sved**

Markedsdirektør: **Fred Scharffenberg**

Kommunal-Rapport.no er redigert på uavhengig grunnlag og etter de normer og regler som er nedfelt i Redaktørplakaten og Vær Varsom-plakaten.

Kontaktinformasjon:
Boks 1940 Vika, 0125 Oslo
Tlf: [24 13 64 50](tel:24136450)

E-post: redaksjon@kommunal-rapport.no
abonnement@kommunal-rapport.no
